

ת"פ (ירושלים) 39695-12-21 - מדינת ישראל נ' נתן עזריה,

ת"פ (ירושלים) 39695-12-21 - מדינת ישראל נ' נתן עזריה, מחוזי ירושלים

ת"פ (ירושלים) 39695-12-21

מדינת ישראל

נגד

נתן עזריה,

ע"י ב"כ עו"ד אלכס גפני

בית המשפט המחוזי בירושלים

[10.06.2024]

כבוד השופטת חנה מרים לומפ

גזר דין

רקע

1. הנאשם הורשע, על פי הודאתו בעובדות כתב האישום, בשלושה אישומים, כדלקמן: באישום 1 הורשע בעבירה של הצתה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 448 סיפא לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "החוק") בצירוף סעיף 29 לחוק, בעבירה של חבלה במזיד לרכב, לפי סעיף 413 לחוק ובעבירה של היזק בזדון, לפי סעיף 452 לחוק; באישום 2 הורשע בעבירה של הצתה, לפי סעיף 448 רישא לחוק בצירוף סעיף 29 לחוק ובעבירה של חבלה במזיד לרכב, לפי סעיף 413 לחוק; באישום 3 הורשע בעבירה של ניסיון הצתה, לפי סעיף 448 רישא לחוק בצירוף סעיף 25 לחוק וסעיף 29 לחוק ובעבירה של ניסיון חבלה במזיד לרכב, לפי סעיף 413 לחוק בצירוף סעיף 25 לחוק.
2. יוער, כי הנאשם הודה בעובדות כתב האישום, למעט בנוגע לזהויות המעורבים האחרים, כאשר המאשימה הסתפקה בהודאה זו ולא ביקשה לשמוע ראיות. על כן, בכל מקום בו נכתב בכתב האישום "סלמן" ייכתב מעתה "אחר 1" ובכל מקום בו נכתב בכתב האישום "קריספין" ייכתב מעתה "אחר 2".
3. על פי עובדות אישום 1, עובר ליום 30.10.21 פנה אחר 1 לנאשם וביקש ממנו לשלח אש במזיד ברכב מסוג הונדה אקורד שחור, ל"ז 3103360 (להלן: "הרכב") אשר בבעלות הוריה של נוי - יהושע וסיגלית גונן, וחנה בחנייה מקורה הצמודה לביתם, ברחוב XXXX בתוך שכונת מגורים XXXXX, שם מתגוררים המתלוננים יחד עם שלושה מילדיהם (להלן: "הבית"). אחר 1 שלח לנאשם את כתובת הבית וסוג הרכב, וסוכם כי אחר 1 ישלם לנאשם ₪ 5,000 תמורת ההצתה.
4. בעקבות זאת, פנה הנאשם לאחר 2, הציע לו סכום כסף תמורת ביצוע ההצתה, והשניים החליטו לבצע את ההצתה בצוותא. לצורך כך ביום 31.10.21, רכשו הנאשם ואחר 2 חומר מאיץ בעירה מסוג בנזין בתחנת דלק ומילאו בבקבוק פלסטיק. השניים נסעו באמצעות רכב שבבעלות אחר 2 מסוג מזדה 2 אפורה, ל"ז 7399471 (להלן: "רכב אחר 2") והגיעו לבית סמוך לשעה 1:00 לפנות בוקר.

5. סמוך למתואר לעיל, תצפת הנאשם על הרחוב, ואחר 2 שפך את הבנזין שלקחו עמם על הרכב אשר חנה בחניה פרטית של המתלוננים בצמוד לבית, והציתו במטרה לפגוע בדרי הסביבה. עבור ההצתה, העביר אחר 1 לנאשם את התשלום המוסכם בסך 5,000 ₪ והלה העביר לאחר 2 סכום כסף בסך שאינו ידוע במדויק למאשימה. כתוצאה ממעשיו של הנאשם, אחר 1 ואחר 2, הוצת הרכב ונגרם לו אבדן גמור וכן נשרפה דלת המחסן אשר בתוך החניה. הנאשם במעשיו המתוארים לעיל שילח אש בצוותא חדא בדבר לא לו במטרה לפגוע בבטחת דרי הסביבה, הרס רכב במזיד והרס נכס במזיד.

6. על פי עובדות אישום 2, עובר ליום 18.11.21 פנה אחר 1 לנאשם וביקש ממנו לשלוח אש במזיד ברכב מסוג טויוטה אוניסיס, ל"ז 30-730-74 (להלן: "הרכב") אשר בבעלות אחות של נ' - מ' ב' ע' ובעלה ק' ב' ע', שחנה בקרבת ביתם ברחוב XXXXXX בתוך שכונת מגורים בXXXXX (להלן: "המקום"). אחר 1 שלח לנאשם את כתובת הבית וסוג הרכב, וסוכם כי אחר 1 ישלם לנאשם 5,000 ₪ תמורת ההצתה. בעקבות זאת פנה הנאשם לאחר 2, הציע לו סכום כסף תמורת ביצוע ההצתה, והשניים החליטו לבצע את ההצתה בצוותא. לצורך כך, רכשו הנאשם ואחר 2 חומר מאיץ בעירה מסוג בנזין בתחנת דלק ומילאו בבקבוק פלסטיק, וביום 18.11.21 השניים נסעו באמצעות רכב אחר 2 למקום והגיעו לשם סמוך לשעה 4:00 לפנות בוקר. הנאשם שפך את הבנזין על הרכב אשר חנה על מדרכה ברחוב, ומיד לאחר מכן הצית אחר 2 את הרכב. עבור ההצתה, העביר אחר 1 לנאשם את התשלום המוסכם בסך 5,000 ₪ והלה העביר לאחר 2 סכום כסף בסך שאינו ידוע במדויק למאשימה. כתוצאה ממעשיו של הנאשם, אחר 1 ואחר 2 הוצת הרכב נגרם לו נזק של בסך 35,100 ₪. הנאשם במעשיו המתוארים לעיל שילח אש בצוותא חדא בדבר לא לו, כמו כן הרס הנאשם רכב במזיד.

7. על פי עובדות אישום 3, עובר ליום 28.11.21 פנה אחר 1 לנאשם וביקש ממנו לשלח אש במזיד ברכב מסוג סוברו לבן, ל"ז 5439161 (להלן: "הרכב") אשר בבעלות ע' מ' (להלן: "המתלונן") אשר חנה בחניון ביתו של המתלונן ברחוב XXXX בשכונת מגורים בXXXX. אחר 1 שלח לנאשם את כתובת הבית וסוג הרכב, וסוכם כי אחר 1 ישלם לנאשם 5,000 ₪ תמורת ההצתה. בעקבות זאת פנה הנאשם לאחר 2, הציע לו סכום כסף תמורת ביצוע ההצתה, והשניים החליטו לבצע את ההצתה בצוותא. לצורך כך, רכשו הנאשם ואחר 2 חומר מאיץ בעירה מסוג בנזין בתחנת דלק ומילאו בבקבוק פלסטיק, וביום 28.11.21 השניים נסעו באמצעות רכב אחר 2 למקום והגיעו לשם סמוך לשעה 3:00 לפנות בוקר. הנאשם ואחר 2 ניסו לאתר את הרכב. הנאשם נכנס לחניון על מנת למצוא את הרכב שעליהם להצית, אך נתקל בקושי לאתרו. לצורך איתורו, שלח הנאשם לאחר 1 תמונות של כלי רכב על מנת לוודא כי מדובר ברכב של המתלונן המיועד להצתה. לאחר שהנאשם עדכן את אחר 1 כי אינו מאתר את הרכב, ביקש ממנו אחר 1 לעלות לדלת דירתו של המתלונן, לתלוש את המזוזה התלויה על סף דלת דירת המתלונן ומשפחתו, ולהניחה בארון החשמל בסמוך לדירה, וזאת על מנת שהמתלונן ידע שהיו שם. באותה עת אחר 2 חיכה לנאשם שימצא את הרכב ברחוב. בעקבות תלונה של דיירת הרחוב לעניין חשודים המסיירים ברחוב, עצרה ניידת משטרה שנשלחה למקום את אחר 2, תשאלה אותו לגבי הימצאותו במקום, ונסעה מהמקום. בשל הגעת המשטרה למקום והעובדה כי עוררו חשד, ונוכח העובדה כי לא מצאו את הרכב, עזבו הנאשם ואחר 2 את המקום וכן לא תלושו את המזוזה בדירתו של המתלונן. הנאשם במעשיו המתוארים לעיל ניסה לשלח אש בצוותא חדא בדבר לא לו וניסה להרוס רכב במזיד.

תסקירי שירות המבחן

8. מתסקיר שירות המבחן מיום 9.10.23 עולה, כי הנאשם בן 38 רווק, יליד הארץ, מתגורר בדירה שכורה ברחובות עם בת זוגתו בשנתיים האחרונות ועם בתה, ועובד מזה שבע שנים כשכיר בחברה המספקת שירותי גבס. לאחר מעצרו הפסיק את עבודתו בחברה, ושב אליה כאשר סיים את ההליך הטיפולי בקהילת 'מליכשוע', כפי שיפורט בהמשך. משפחת מוצאו מונה זוג הורים אשר עלו מאתיופיה בשנת 1984, והנאשם מסר שהוריו התמודדו עם קשיי קליטה בשנים הראשונות לאחר עלייתם ארצה, בעיקר קשיים כלכליים. הנאשם ציין את תפיסתו כחריג במשפחה בשל הסתבכותו עם החוק בגיל צעיר וקשייו לראות בהוריו דמויות תומכות ומכוונות. הנאשם סיפר, כי גדל והתפתח בשכונה מורכבת אשר היה חשוף בה לעבריינות ולשימוש בסמים מגיל צעיר. הנאשם תיאר עצמו כתלמיד טוב, אך כאשר החל את חטיבת הביניים התחבר לחברה שולית ובעקבות כך, נהג שלא להגיע באופן סדיר לבית הספר והתקשה לעמוד בדרישות הלימודיות וההתנהגותיות. סופו של דבר הצליח הנאשם לסיים 12 שנות לימוד עם תעודת בגרות חלקית. הנאשם מסר שחש לאורך שנות צעירותו קיפוח ואפליה בשל מוצאו במסגרות השונות בחייו, וכך גם מול גורמי אכיפת החוק, ורק בחברה השולית במקום מגוריו חש שרוכשים לו כבוד.

9. לשירות המבחן היכרות רבת שנים עם הנאשם, שבמהלכן התרשם שירות המבחן שהנאשם מנהל אורח חיים שולי והתמכרותי, אשר הפנים דפוסי התנהגות שולים לאורך השנים כדרך התמודדות לא אדפטיבית עם קשיים רגשיים וקשיו לפתור קונפליקטים. עוד התרשם שירות המבחן, כי הנאשם מאופיין בקווי אישיות ילדותיים, חוסר גבולות וקושי רב להיענות לגורמי סמכות. כמו כן, הנאשם נוטה להביע עמדה קורבנית מבלי שמצליח לבחון באופן ביקורתי גורמים פנימיים בעייתיים באישיותו והתנהלותו ולא מורתע באופן משמעותי מההליכים המשפטיים המתנהלים כנגדו. לאורך תקופות ההכרות עמו, נוכח רמת הסיכון במצבו והתרשמות שירות המבחן כמתואר, ניסה שירות המבחן לגייס את הנאשם לטיפול גמילה משמעותי במסגרת קהילה טיפולית לגמילה מסמים, אולם הנאשם לא שיתף פעולה. אולם, במהלך ההכרות האחרונה של שירות המבחן עם הנאשם בהליך המעצר בתיק הנוכחי, הנאשם ביטא נכונות לטיפול הנדרש והמלצת שירות המבחן הייתה לשלבו בקהילת "מליכשוע" ולהעמידו בפיקוח מעצר של שירות המבחן. הנאשם שולב בקהילת "מליכשוע" בתאריך 14.3.21 ובתום 11 חודשי טיפול אותם סיים בתאריך 14.2.22 המשיך לשלב טיפול מתקדם יותר במסגרת הוסטל שיקומי של הקהילה עד לתאריך 14.6.23.

10. אשר לביצוע העבירות- הנאשם לקח אחריות למעשיו, ותאר שברקע למעשיו ניהול אורח חיים התמכרותי בו המשיך גם לאחר מאסר ממושך, והסביר כי היה עסוק ברווח הכספי מביצוע העבירות, אשר אפשר לו לרכוש סמים נוספים. עוד ציין, כי האדם שביקש ממנו לבצע את העבירות הוא מכר שפגש במאסרו האחרון. הנאשם שלל הכרות מוקדמת עם האנשים שאת רכבם הצית, וציין, כי לא העמיק באותם ימים בחומרת העבירות, והיה נתון תחת השפעת סמים, אך כיום מצר על התנהלותו ועל משמעותה הפוגענית והמאיימת, והוא ער להשלכות הקשות על חייו.

11. אשר לשימוש בחומרים פסיכואקטיביים- הנאשם מסר, כי החל לצרוך אלכוהול כבר בהיותו בן 14 בעיקר בסופי שבוע ובמפגשים חברתיים. בהמשך החל לצרוך קנאביס בהיותו בן 15, ומגיל 17 החל לצרוך באירועים חברתיים סמי הזיה שונים. בגיל 22 החל לצרוך קוקאין באופן מזדמן עד שהתמכר לסם זה וצרך אותו באופן מסיבי ויומיומי. הנאשם לא התנסה בטיפול בעבר, עד להשתלבותו בקהילת "מלכישוע" בהליך המעצר בתיק הנוכחי על רקע רצונו לערוך שינוי בחייו ולהפסיק את מעורבותו בפלילים. הנאשם ציין שהתקשה לאורך השנים לראות בשימוש בסמים בעיה, אך לאחר התהליך הטיפולי הוא מרגיש שעבר דרך משמעותית, הוא למד להתחבר לרגשותיו ולקשייו, ורכש דרכי התמודדות אדפטיביות יותר. הנאשם הוסיף, כי כיום הוא נוהג להגיע פעמיים בשבוע למפגשי NA והביע רצון להשתלב בהליך טפולי ביחידה להתמכרויות באזור מגוריו, אך בשל רשימת המתנה ארוכה טרם שולב. בבדיקת שרידי סם שנעשתה לנאשם על ידי שירות המבחן ביום 27.9.23 לא נמצא שרידי סם מסוג כלשהו.

12. אשר להערכת הסיכון לעבריינות והסיכוי לשיקום- שירות המבחן התרשם, כי הנאשם גדל והתפתח במציאות חיים מורכבת, גדל במשפחה שהתמודדה עם קשיי קליטה ומצב כלכלי ירוד אשר התקשו לתת מענה רגשי לצרכיו. תנאי גדילתו במשפחה, וכן בסביבה חברתית תרמו לבחירתו לנהל את חייו באופן בעייתי והוא ניהל לאורך שנים רבות אורח חיים עברייני והתמכרותי, וסיגל לעצמו דפוסי התנהגות עבריינים ודפוסי התמודדות לא יעילים כפתרון לבעיות או מצבי משבר. מנגד, בעיתיו הנוכחי ניכר, כי הנאשם מצליח להתבונן בצורה ביקורתית על התנהלותו, רואה בשימוש בסמים התמכרות שהשפיעה על מהלך חייו ותרמה למעורבותו בפלילים ולהתנהלותו הפושעת. בנוסף, התרשם שירות המבחן, כי החל תהליך ראשוני משמעותי של התבוננות פנימית על חוויות קשות שעבר בילדותו ועיבודן.

13. שירות המבחן שקל, מחד גיסא, את גורמי הסיכון, את אופיין החמור והחזרתי של העבירות, את עברו הפלילי העשיר והעובדה שביצע את העבירות הנידונות זמן קצר לאחר שחרורו ממאסר, העדר מקורות תמיכה משמעותיים ומצבי גבול בסביבתו, היסטוריה התמכרותית וגורמי סיכון במצבו כגון דפוסיו המוכרים לו כדרכי התמודדות לא אדפטיביים, ערכים ונורמות שוליים מופנמים ועוד. מאידך גיסא, וכגורמי סיכוי לשיקום שירות המבחן לקח בחשבון את יציבותו התעסוקתית, העובדה שהצליח להשתלב ולסיים הליך טפולי בקהילת "מלכישוע" וניקיונו משימוש בחומרים ממכרים במשך כשנה וחצי ומסר בדיקה נקייה משרידי סם בשירות המבחן. עוד נלקח בחשבון רצונו של הנאשם להמשיך ולהשתלב בטיפול על מנת לשמור על ניקיון משימוש בחומרים ממכרים, התבוננות מעמיקה על דרכי התמודדותו ועל עברו הרגשי שעד כה לא קיבל מענה. לאור זאת, שירות המבחן המליץ לדחות את הדיון בחמישה חודשים לצורך בחינת ההתנהלות והתפקוד של הנאשם לאורך זמן והשתלבותו בהליך טפולי המשכי ביחידה לטיפול בהתמכרויות ובליווי שירות המבחן. בית המשפט נעתר להמלצת שירות המבחן.

14. בתסקיר משלים מיום 19.3.24 שירות המבחן הציג את ממצאי דו"ח סיכום הטיפול בנאשם במסגרת קהילת "מלכישוע". מהדו"ח עולה, כי במסגרת הטיפול, הנאשם החל לערוך חיבורים אשר להשפעת אירועים וחוויות ילדות מוקדמות. כמו כן, עלתה מודעותו של הנאשם לאופן שבו נהג להתמודד במצבי חיים שונים, בדרך אלימה על רבדיה השונים- מהתנהגות אגרסיבית עד לשתיקה והימנעות במצבים אחרים. בהמשך לכך הצליח לאורך הטיפול לשהות במצבי קונפליקט, להבחין מאיזה מקומות מופעל בסיטואציות עכשוויות, להכיר את מנעד הרגשות המאפיין אותו ולהגיב בצורה מווסתת. בנוסף, עיבד הנאשם את תחושת הקיפוח והגזענות שחש לאורך חייו שעיצבה את דרך החשיבה שלו והובילה אותו לא פעם לתגובה אימפולסיבית ואלימה. גורמי הטיפול בקהילה התרשמו, כי הנאשם התקדם מאד ביחס לעמדות עברייניות בהן החזיק בעבר, וכי הוא מחויב לשינוי שהשיג ומשקיע מאמץ לשמור עליו. לצד זה התרשמו, שהנאשם עדיין מחזיק בעקרונות שרכש כחלק מהשתייכותו לחברה עבריינית שדורשים המשך עבודה לצורך עריכת שינוי. שירות המבחן ציין, כי ממידע זה שהתקבל אודות הנאשם, התחזקה הערכה שקיימת חשיבות לכך שהנאשם ימשיך להיות מלווה על ידי גורמי טיפול באזור מגוריו על מנת שניתן יהיה לסייע לו לשמר הישגיו הטיפוליים ולסייע לו בהתמודדות עם מצבי החיים החדשים במציאות המשתנה, באופן מיטיב ומקדם במטרה להביאו לניהול אורח חיים נורמטיבי ומשולב בחברה.

15. שירות המבחן הוסיף, כי במהלך תקופת הדחיה הנאשם המשיך לשתף פעולה עם שירות המבחן כפי שבא לידי ביטוי בהגעתו לפגישה שתואמה עמו ולבדיקה לאיתור שרידי סם וכן בתהליך ההפניה וההשתלבות שלו בטיפול ביחידה העירונית לטיפול בהתמכרויות בעיר רחובות. בפגישה שנערכה עמו מסר הנאשם כי הוא ממשיך להתגורר עם בת זוגו ובתה בעיר רחובות וממשיך לעבוד בעבודתו הקבועה. כמו כן, הוא תאר כי מנהל אורח חיים נורמטיבי, ומפנה את משאביו ואת כוחותיו לפרנסת המשפחה, לשמירה על הימנעות משימוש בחומרים ממכרים ולבניית עתיד נורמטיבי. בנוסף ציין, כי ניתק קשרים חברתיים מהעבר. הנאשם תופס את מצבו כיום כמיטיב עמו והדגיש כי הוא חש שעבר דרך משמעותית, בה מצליח כיום להבין כי בעבר סבר שהתנהלותו השולית וההתמכרותית הייתה תקינה ולגיטמית וכיום מבין שטעה בגישתו, ומכיר דרכים אחרות נכונות יותר להתנהלות. הנאשם ביטא חרטה על ביצוע העבירות הנידונות, לקח אחריות להתנהגותו וביטא הבנה שיישא במחיר על כך. לצד זאת, ביטא הנאשם חשש שיוטל עליו עונש מאסר בפועל אשר יקטע את תהליך השינוי שעורך ובניית העתיד הנורמטיבי והדבר עלול לגרום לנסיגה במצבו. הנאשם הביע רצון להמשיך את הקשר עם שירות המבחן ועם היחידה העירונית לטיפול בהתמכרויות אשר מסייע לו להמשיך בדרך בה החל בקהילה הטיפולית.

16. שירות המבחן ציין, כי מהיחידה לטיפול בהתמכרויות ברחובות נמסר שהנאשם שולב בטיפול והשתתף ב-10 פגישות. הנאשם מגלה מוטיבציה גבוהה לשינוי חייו, שבאה לידי ביטוי בהגעה סדירה ורציפה לפגישות ולבדיקות לאיתור שרידי סם, אשר מתוצאותיהן עולה כי לא נמצאו שרידי סם מכל סוג שהוא. התוכנית הטיפולית בקהילה הטיפולית השפיע על הנאשם אשר אימץ הבנה טיפולית בדבר דפוסיו ההתמכרותיים ובדבר התנהגותו השולית לאורך השנים, לצד היכולת לזהות מצבי סיכון בחייו ולזהות את רגשותיו ולהגיב בצורה מווסתת לקונפליקטים. הנאשם מצליח להחזיק כיום בעמדות נורמטיביות והוא פועל על מנת לנהל אורח חיים תקין ללא מעורבות בפלילים. לצד זה עולה, כי הקשר הטיפולי נמצא בראשיתו בעת הזו ונסוב סביב תהליך של בניית אמון וביטחון במרחב הטיפולי על מנת שבהמשך יצליח לשתף בקשיים שחווה כיום ובהתאם לכך, לעזור לו להמשיך לבחון את התנהלותו ולהתמיד בהימנעותו מצריכת חומרים ממכרים.

17. שירות המבחן סיכם בתסקיר המשלים כי מהעולה מעיון ברישומי הפלילי המעודכן לתאריך 10.3.24 לא נפתחו נגד הנאשם תיקים חדשים. כמו כן שירות המבחן התרשם כי הנאשם נתרם מההליך הטיפולי, על כן סבר שירות המבחן כי בעיתו חייו הנוכחי, בו נמצא במסלול יציב ומתפקד, ענישה מוחשית של מאסר בפועל עלולה לפגוע בהליך שיקומו ומאמציו להתנהלות תקינה נורמטיבית התורמת לחברה. על כן המליץ שירות המבחן על ענישה אשר תשלב רכיב טיפולי שיקומי שיאפשר לנאשם להמשיך בתהליך הטיפולי לצד רכיב ענישה מוחשי הרתעתי שיהווה גבול ברור להתנהגותו. המלצת שירות המבחן היתה להעמיד את הנאשם בצו מבחן למשך שנה לצד השתתפות מאסר שירוצה בדרך של עבודות שירות וכן מאסר על תנאי.

18. בדיון שהתקיים לפניו ביום 27.3.24 הוחלט על דחיית הטיעון לעונש עד לאחר קבלת תסקיר משלים וחוות דעת הממונה על עבודות שירות, על מנת שהתמונה תהיה שלמה בבואו של בית המשפט לגזור את דינו של הנאשם.

19. מתסקיר שירות המבחן מיום 7.5.24 עולה, כי ממידע שקיבל שירות המבחן מגורמי הטיפול ביחידה העירונית לטיפול בהתמכרויות, בשל חופשת החגים התקיימו עם הנאשם 3 פגישות נוספות והוא ממשיך לעמוד במעקב בדיקת הסמים באופן סדיר, כאשר מתוצאות הבדיקות שנערכו לו עלה כי לא נמצאו שרידים. שירות המבחן התרשם, שהקשר הטיפולי מתבסס ומאפשר לנאשם לשתף בפתוחות רבה יותר על חייו האישיים ועל הקשיים העולים מהם. הנאשם מגלה יכולת טובה לעריכת תהליכים של התבוננות ביקורתית ביחס להתנהלותו ומצליח לחשוב על אלטרנטיבות להתנהלותו ולערוך החיבורים הנדרשים בין הצורך בעריכת שינוי ובבחירת פתרונות אדפטיביים למצבי חיים מאתגרים ושונים לבין הקושי שגילה בכך בעבר, מה שבין היתר עומד ברקע להתמכרותו. עוד עולה, כי הנאשם עסוק וטרוד בחשש שלו מתוצאות ההליך המשפטי ומהאפשרות שיוטל עליו עונש מאסר בפועל, מה שעלול לגרום לגרסיה במצבו ולפגיעה בהליך המשמעותי שעבר עד כה.

20. שירות המבחן הוסיף, כי מפגישה שערך עם הנאשם עולה כי הנאשם עובר תהליך משמעותי של התבוננות עצמית במהלכו רוכש כלים להתנהלות אחרת ומאמץ אותם כדרך חיים. נראה, כי לאורך התקופה בה הוא משולב בטיפול יש משמעות עמוקה עבורו בבניית ערכו העצמי ותחושת המסוגלות שלו לנהל אורח חיים נורמטיבי. בהתאם לכך היכולת שגילה להתבונן על חוויות עבר שליוו אותו במשך שנים רבות, ואשר לא אחת הובילו אותו להתחברות לחברה שולית על מנת לחוש שייכות וערך, ולעבדן ולתת להן מענה הולם, אפשרה לו לבחור בדרך חיים נורמטיבית אותה מבקש לשמר כיום.

21. סופו של דבר, שירות המבחן שב והמליץ על ענישה אשר תשלב רכיב טיפולי שיקומי שיאפשר לנאשם להמשיך בתהליך הטיפולי לצד רכיב ענישה מוחשי הרתעתי בדמות מאסר שירוצה בדרך של עבודות שירות שיהווה גבול להתנהגותו, כפי שהומלץ בתסקיר הקודם.

ראיות לעונש

22. ב"כ המאשימה הגיש גיליון הרשעות קודמות של הנאשם (ת/1) ודו"ח מעצר (ת/2), מהם עולה, כי הנאשם בעל עבר פלילי מכביד בעבירות שונות ובהן סמים, תקיפה וחבלה חמורה, וכי את העבירות דנן ביצע כמה חודשים לאחר ששוחרר ממאסר.

23. בנוסף, הגיש ב"כ המאשימה את תצהירי נפגעי עבירה ודו"ח שמאי אודות הנזק שנגרם (ת/3-ת/6). גנון יהושע מסר בהצהרתו כי בליל האירוע הוא עבד במחסן הסמוך לחנייה שבה הוצת הרכב, ומאז הוא סובל מחרדות ומסתכל כל העת במצלמות. בר עוז ציין בהצהרתו, כי ברכבו היה ציוד אישי הכולל תפילין וחפצים נוספים, כך שמעבר לנזק לרכב היה גם נזק נוסף לרכוש בעל ערך רגשי. בנוסף ציין, ילדיו שראו את הרכב עברו טראומה קשה, נגרמה להם גרסיה והם מטופלים בבית הספר, כשגם הוא סובל מחרדות ומפגיעה בקצב הלב. נויה מסרה בהצהרתה, כי היא סובלת מחרדות קשות מאז המקרה, לא ישנה שינה רצופה ומתעוררת מכל רעש.

24. ב"כ הנאשם הגיש שני מכתבים (נ/1 ו-נ/2). את המכתב הראשון כתבה לימור נוטל, אמה של בת זוגו של הנאשם, אשר מסרה כי התנגדה בתחילה לקשר של בתה עם הנאשם, אך בתקופה האחרונה היא רואה שינוי משמעותי מאד בהתנהלותו. את המכתב השני כתב יוסף אהרון, שהזדהה כמעסיקו של הנאשם, ומסר גם הוא שיש שינוי משמעותי בהתנהלותו של הנאשם ביחס לעבר.

טיעוני הצדדים לעונש

25. ב"כ המאשימה ציין, כי הערכים המוגנים בהם פגע הנאשם טומנים בחובם פגיעה כפולה, הן בקניינו של אדם והן בפוטנציאל הנזק לשלמות הגוף. עוד התייחס לפסיקתו הענפה של בית המשפט העליון בה עמד על כך שעבירת ההצתה היא בין העבירות החמורות, בהינתן הפוטנציאל ההרסני שלה, שכן אנו יודעים איך ההצתה מתחילה אך לא את האופן בה תסתיים. ראשיתה גפרור ואחריתה יכולה להיות שערי מוות. על כן נקבע, שנדרשת ענישה מרתיעה בגין העבירות אלה, בשים לב לנסיבות הפרטניות של כל מקרה ומקרה ובהם תכנון מוקדם, פוטנציאל הסיכון וכדומה.

26. אשר לנסיבות ביצוע העבירה - ב"כ המאשימה ציין, שמדובר בשלושה אישומים שונים, שלושה אירועים שונים, והמניע שהביא את הנאשם לבצע את העבירות הוא בצע כסף. מדובר באירועים מתוכננים מראש, כאשר הנאשם ציוות אליו אחר לביצוע בצוותא של המעשים, וחלקו של הנאשם הוא הדומיננטי, הוא ביצע את העבירות והשפיע על אחר 2 לבצע אותן עמו. עוד ציין, כי הנאשם הבין את הפסול ואת חומרת המעשים ובחר בכל אירוע להמשיך לאירוע נוסף על אף שיכל היה לעצור, הוא המשיך במעשה העברייני על מנת לקדם את האינטרס הכלכלי, והייתה לו שליטה

מלאה על כל עבירה ועבירה. במעשיו הנאשם פגע פגיעה חמורה בשני רכבים, וניסה להצית רכב שלישי. מעבר לנזקים הכספיים שעולים מכתב האישום אפשר לתאר את הסיטואציה בה משפחות רבות התעוררו למראה מכוניות שהוצתו ורמת החרדה גבוהה, בוודאי כשמדובר בבנייני מגורים בהם מתגוררות משפחות רבות על ילדיהם.

27. נוכח האמור, ביקש ב"כ המאשימה לקבוע שלושה מתחמים שונים לכל אישום. ביחס לאישום 1 ביקש לקבוע מתחם עונש הולם הנע בין 3 ל-6 שנות מאסר, בשים לב לסעיף העבירה; ביחס לאישום 2 ביקש לקבוע מתחם עונש הולם הנע בין 2.5 ל-4 שנות מאסר; ביחס לאישום 3 ביקש לקבוע מתחם עונש הולם הנע בין 2 ל-4 שנות מאסר.

ב"כ המאשימה הפנה לעונשים שנגזרו על המעורבים האחרים בפרשה: על אחר 1 נגזרו 66 חודשי מאסר בפועל (ת"פ 39631-12-21) בגין הרשתות בארבעה אישומים, כאשר בראשון מבניהם נקבע מתחם שנע בין 36 ל-47 חודשי מאסר בפועל, באישום השני נקבע מתחם שנע בין 30 ל-42 חודשי מאסר בפועל, ובאישום השלישי נקבע מתחם שנע בין 18 ל-30 חודשי מאסר בפועל (האישום הרביעי אינו רלוונטי לענייננו). בהתייחס למדיניות הענישה הנוהגת, ב"כ המאשימה הגיש מספר פסקי דין בתמיכה לטיעונו.

28. אשר לנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה- ציין ב"כ המאשימה שהנאשם הודה וחסך זמן שיפוטי, ולקח אחריות למעשיו, אך לא הסכים להפלייל את שני שותפיו למעשה. כמו כן, צבר לחובתו 10 הרשעות קודמות שבגין חלקן ריצה עונשי מאסר בפועל, כאשר הנאשם מבצע את העבירות בתיק דגן זמן קצר לאחר שחרור מבית הסוהר. ביחס לתסקירי שירות המבחן ב"כ המאשימה הסכים שעונש המאסר יכול להרוס את ההליך השיקומי שעבר הנאשם, אך לטענתו לא ניתן להתעלם מעקרון העל שהוא עקרון ההלימה. לטענתו חומרת העבירות, הפגיעה בנפגעי העבירה וברכושם והאינטרס הציבורי גוברים על השיקולים האישיים של הנאשם, וזאת במיוחד לאור כך שההליך השיקומי נמצא בתחילתו, ועל כן אין הצדקה לחרוג לקולה ממתחם העונש ההולם, ויש להתחשב בשיקולי השיקום בתוך המתחם.

29. לאור האמור ביקש ב"כ המאשימה למקם את עונשו של הנאשם בתחתית המתחם, וזאת אך בשל ההליך השיקומי שעבר, ולהטיל עליו עונש של 5.5 שנות מאסר ובנוסף מאסר על תנאי, קנס ופיצוי משמעותי למתלוננים. ב"כ המאשימה הדגיש ביחס להמלצת שירות המבחן על עבודות שירות שגם אם בית המשפט יחליט כי הנאשם השתקם או שיש סיכוי של ממש שישתקם, אין זה מצדיק חריגה משמעותית מהמתחם כפי שהמליץ שירות המבחן, שכן אין הלימה בין המלצה להשתתף מאסר שירוצה בעבודות שירות אל מול שלוש העבירות החמורות של הצתה.

30. מנגד, טען ב"כ הנאשם כי בקביעת מתחם העונש ההולם יש להביא בחשבון שעסקינן בשכירי חרב, אנשים שמוכנים לעשות הכל כדי להשיג עוד מנת סם, כשלבדבריו יש לרחם על אנשים כאלה. לכן, לשיטתו, חרף התכונן והביצוע, ועל אף הנזק שהוא אינו מקל בו ראש, מה שעומד בבסיס המעשה זו הכניעה לסם. ביחס לנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה- טען ב"כ הנאשם, שיש להתייחס להודאה המיידית של הנאשם בכתב האישום כפי שהוא, המבטא לקיחת אחריות מלאה, ואין לזקוף לחובתו את חוסר רצונו להפלייל את השותפים, שכן אדם שעבר עבירה בשל התמכרותו לא ממחר להפלייל אנשים אחרים. ב"כ הנאשם לא חלק על מתחם העונש שהציג ב"כ המאשימה, אך ביקש מבית המשפט להתחשב בהליך השיקומי שעבר הנאשם, ולחרוג ממתחם העונש ההולם משיקולי שיקום.

31. ב"כ הנאשם הוסיף וטען, כי שני התסקירים שהוגשו יוצאי דופן מבחינת רצינות ההליך, עומק ההליך, ואורך ההליך השיקומי. לדבריו, קהילת "מלכישוע" נחשבת למסגרת קשה ביותר לגמילה מסמים, והנאשם לא רק שעבר בהצלחה הליך שיקומי זה, אלא התמיד והמשיך להוסטל לשנתיים נוספות, ורק לאחר מכן עבר לטיפול בקהילה. שירות המבחן התייחס לשלושה דברים- נסיבות חייו הלא פשוטות בכלל, העובדה שבסיס העבירות היא התמכרות לסמים, והיות ההתמכרות מטופלת שכשישנו שינוי מהותי בדפוסי ההתנהגות ואורחות חייו של הנאשם, כך שסיכוי שהנאשם יבצע עבירות בעתיד פחת באופן משמעותי. ב"כ הנאשם הדגיש, כי שירות המבחן מסר שהנאשם נמצא בתחילת דרכו במסגרת תוכנית יום בקהילה, ולא ביחס להליך השיקומי עצמו, ששם עבר כברת דרך ארוכה ומשמעותית.

32. ב"כ הנאשם ביקש, כי בית המשפט יחרוג לקולה ממתחם העונש ההולם, בהתבסס על שני נדבכים: האחד, שמדובר באדם שמכור לסמים וניצלו אותו בשל כך, והשני, שאם הנאשם יחזור לכלא כל הליך השיקום יכול להתאיין, וגם למאשימה צריך להיות אינטרס שהנאשם יצא ממעגל העבריינות. ב"כ הנאשם הפנה למספר פסקי דין העוסקים בעבירות של הצתה שהסתיימו במאסר שירוצה בדרך של עבודות שירות בשל שיקולי שיקום.

33. הנאשם בדבריו לבית המשפט הדגיש שהוא מבין את חומרת העבירות שעבר, וכן את התהליך שעשה, ואת חששו מכך שיחזור למעגל הסמים אם יחזור לבית הסוהר. כמו כן, הגיש הנאשם מכתב בו גולל לפני בית המשפט את הקשיים שעלו בילדותו והובילו לכך שחבר לסביבה עבריינית ולשימוש בחומרים ממכרים, את החרטה הכנה והמלאה על מעשיו, הפנמת חומרתם, את הקשיים שעבר במסגרת הליך השיקום, והחשש שגזרת מאסר תפגע בתהליך המשמעותי אותו עבר (נ/3).

דיון והכרעה

34. כאשר מדובר במי שהורשע בריבוי עבירות, הליך גזירת הדין כולל שלושה שלבים: בשלב הראשון על בית המשפט לקבוע בהתאם לסעיף 40 לחוק העונשין, האם עבירות אלה מהוות אירוע אחד או כמה אירועים, על פי מבחן "הקשר ההדוק" שהתפתח בפסיקה (ע"פ 4910/13 ג'אבר נ. מדינת ישראל (29.10.2014) וכן ע"פ 1127/13 גברזגי נ. מדינת ישראל (15.01.2014), ע"פ 4702/15 עביד נ. מדינת ישראל (20.04.2016) וע"פ 8479/16 פלוני נ' מדינת ישראל, (30.05.2018)). אם מדובר בכמה עבירות המהוות אירוע אחד, יקבע בית המשפט מתחם עונש הולם לאירוע כולו ויגזור עונש כולל לכל העבירות בשל אותו אירוע. אם מדובר בכמה עבירות המהוות אירועים שונים, יקבע בית המשפט מתחם עונש הולם לכל אירוע ויגזור עונש כולל לכל העבירות בשל אותו אירוע.

35. כאמור, הנאשם הורשע בשלושה אישומים, אשר בוצעו בסמיכות זמנים, אופיים דומה, והערכים המוגנים העומדים בבסיסם דומים אף הם. אשר על כן מצאתי לקבוע מתחם עונש הולם אחד, אשר יתן ביטוי לריבוי העבירות מתחם העונש ההולם

36. העיקרון המנחה בענישה הוא קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם, ובין סוג ומידת העונש המוטל עליו. על בית המשפט לקבוע מתחם עונש הולם בהתאם לעקרון המנחה, תוך התחשבות בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה, במידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה.

37. הערכים החברתיים המוגנים העומדים בבסיס העבירות בהן הורשע הנאשם הם שלום הציבור, ביטחוןנו ושלמות רכושו וקניינו.

38. עבירת ההצתה כורכת עמה פגיעה קשה בשלום הציבור וברכוש. ההצתה מאופיינית בכך שקשה לאמוד מראש את נזקיה, ונזקים אלה יכולים להיות קטלניים ורבי היקף. אדם המעלה אש, אינו שולט בתוצאות מעשיו, ואין בידו לדעת או לחזות את היקף הפגיעה והנזק שייגרמו בעקבותיו. לכן, "בתי המשפט חזרו והדגישו את חומרתה היתרה של עבירת ההצתה, גם כשהיא מתייחסת לרכוש בלבד, בין היתר בשל הפוטנציאל לגרימת נזק לגוף, בבחינת אוי לגפרור שהצית להבה, שסופה ואחריתה מי ישורנה..." (ע"פ 1727/14 מימון נ' מדינת ישראל (6.1.2015)).

39. האמצעים הדרושים להצתת אש הם פשוטים וזמינים, פעולת ההצתה עצמה קלה וידועה לכל, וכוח ההרס של האש עצום ורב. בתוך זמן קצר היא יכולה לכלות עצמים בהם היא אווזת ולהפכם לעפר ואפר, וטמונה בה סכנה לכל אשר נקרה בדרכה (ראה ע"פ 4311/12 סורי נ' מדינת ישראל (8.11.2012)). עבירת ההצתה נתפסת כעבירה חמורה לא רק בשל הסכנה האינהרנטית הטבועה בה, אלא גם על שום המסר העברייני האלים העולה הימנה, מסר שיש בו כדי להטיל אימה ופחד ולפגוע בתחושת הביטחון האישי של הציבור (ראה בהקשר זה ע"פ 4311/12 מילאד סורי נגד מדינת ישראל (15.10.12) וכן ראה ת"פ (מחוזי נצרת) 31994-10-12 מדינת ישראל נגד מהראן עיסא (25.4.13), ע"פ 5074/10 מרדאווי נ' מדינת ישראל (19.9.2012)).

40. אשר למדיניות הענישה הנהוגה- המחוקק קבע עונשי מאסר מרביים ממושכים בגין העבירה, שהם מהחמורים שבעונשים הקבועים בספר החוקים. הפסיקה מורה, כי בעבירה זו יש ליתן משקל רב לשיקולי הגמול וההרתעה, נוכח הפוטנציאל ההרסני שבה, וכי ככלל העונש הראוי בגינה הוא מאסר מאחורי סורג ובריח. כך ראה בהקשר זה בע"פ 1599/08 מרדכי אריאל לוינשטיין ואח' נ' מדינת ישראל (19.2.09), שם נאמר, בין היתר, כדלקמן: "...לדידנו הצתה במקום שבו חיי אדם הוטלו או יכלו להיות מוטלים בכך מצדיקה ככלל מאסר של שנים ממושכות, על פי הכוונתו של המחוקק, וארכה המדויק של התקופה ייקבע בכל מקרה לגופו...".

41. עם זאת, הובהר והודגש, כי רף הענישה בעבירות הצתה אינו אחיד וכל מקרה נשקל לגופו, ולעיתים בית-המשפט יימנע מהטלת מאסר של ממש ויסתפק בהשתת מאסר בעבודות שירות. יפים לעניין זה הדברים שנאמרו בע"פ 7139/13 טרפה צקול נ' מדינת ישראל (23.1.14): "עיון בפסיקתו של בית משפט זה מגלה כי רף הענישה הנוהג בעבירות הצתה אינו אחיד והוא קשור בקשר ישיר לנסיבות המקרה ולנסיבותיו האישיים של הנאשם".

42. אשר לנסיבות ביצוע העבירה- מדובר בעבירות חמורות. באישום 1 הורשע הנאשם בעבירה של הצתה בנסיבות מחמירות, אשר העונש המרבי בגינה הוא 20 שנות מאסר, בעבירה של חבלה במזיד לרכב, שהעונש הקבוע בצדה הוא עד 5 שנות מאסר וכן בעבירה של היזק בזדון, שענשה המרבי הוא 3 שנות מאסר. באישום 2 הורשע הנאשם בעבירה של הצתה, שהעונש המרבי בגינה הוא 15 שנות מאסר, וכן בעבירה של חבלה במזיד לרכב שהעונש הקבוע לצדה עד 5 שנות מאסר. באישום 3 הורשע הנאשם בעבירה של ניסיון הצתה, שהעונש המרבי בגינה הוא 15 שנות מאסר ובעבירת ניסיון חבלה במזיד שעונשה המרבי הוא עד 5 שנות מאסר. אין מדובר במעשים שבוצעו על רקע גחמה רגעית, אלא מעשים שהם פרי תכנון מוקדם, שכן הגעת הנאשם הייתה מתוכננת ומתוזמנת מראש, לרבות חלוקת תפקידים והצטיידות בדלק. חלקו של הנאשם היה משמעותי כי הוא גייס את אחר 2, ובאישום 2 אף שפך את הבנזין על הרכב. בנוסף, הנאשם הוא זה שהוביל את אחר 2 למקום ההצתה והיה אחראי למציאת הרכבים. הנאשם ושותפו הצטיידו בבנזין ונסעו ברכבו של אחר 2 לכתובות שמסר להם אחר 1 במטרה להצית את כלי הרכב שביקש מהם. חומרה יתירה באה לידי ביטוי בכך שהנאשם ושותפיו הגיעו באישון לילה למקום בו חנו רכביהם של נפגעי העבירה.

43. יש לתת את הדעת לכך שמדובר בשלושה מקרים חמורים מאד, באזור מגורים בשעת לילה מאוחרת, עת רוב בני האדם ישנים ואינם מודעים לסכנה, כך שבנקל יכלה האש להתפשט ולפגוע ברכוש נוסף וכן לגרום לפגיעה בגוף, כך שהנזק הפוטנציאלי חמור, ואך בדרך נס לא נגרם נזק כבד יותר לרכוש ולגוף כתוצאה ממעשה ההצתה, והאירוע הסתיים בפגיעה ברכוש ובפגיעה נפשית כמפורט בתצהירים. עם זאת, גם הנזק לרכוש הוא משמעותי מאד במקרה זה: באישום 1 מדובר באבדן גמור של הרכב ובשריפת דלת מחסן סמוך; באישום 2 מדובר בנזק בשווי של 35,100 ₪ לרכב.

44. עיון בפסיקה מלמד על הטלת עונשי מאסר בגין עבירת הצתה. העונשים הם פונקציה של הליך שיקומי, חומרת העבירות וריבוי האירועים, תוצאות המעשה, פוטנציאל הסיכון לחיי אדם ולרכוש, תכנון מוקדם ועברו הפלילי של הנאשם. העונשים נעים בין מאסר שירוצה בעבודות שירות ועד לעונשי מאסר העולים על שנה. ראו למשל הדוגמאות שלהלן:

א. בע"פ 6177/20 סלאמה נ' מדינת ישראל (22.4.21) נדון עניינו של מי שהורשע בהצתת רכבה של המתלוננת על רקע סכסוך משפחתי באמצעות חומר בערה וגרם נזק למכסה המנוע ולגלגל הקדמי. בית המשפט המחוזי קבע מתחם עונש הולם הנע בין 14 ל-40 חודשי מאסר בפועל וגזר על המערער 14 חודשי מאסר בפועל ומאסר על תנאי. בית המשפט העליון קיבל את הערעור והקל בעונשו וגזר עליו 7 חודשי מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות.

ב. בע"פ 8195/17 שחאדה נ' מדינת ישראל (1.1.18), נדחה ערעורו של נאשם אשר הורשע על פי הודאתו, במסגרת הסדר טיעון, בעבירת הצתת רכב לאחר שהתקיים קרב יריות על ידי שותפיו. בית המשפט המחוזי קבע מתחם עונש הולם הנע בין 24-48 חודשי מאסר בפועל וגזר על הנאשם עונש של 28 חודשי מאסר בפועל ועונשים נלווים.

ג. בע"פ 907/14 רחמים נ' מדינת ישראל (18.11.14) נדחה ערעורו של נאשם אשר הורשע על פי הודאתו, בביצוע עבירת הצתה. בית המשפט העליון קבע, כי מתחם הענישה שנקבע על ידי בית המשפט המחוזי אינו חריג משום שמדובר ב'בגיר צעיר' שעקב סכסוך עם מתלוננת מבוגרת, שעל המדרכה מול ביתה חנה רכבו, הצית יחד עם שותף קטין את רכבה. נגרמו נזקים כבדים. בית המשפט המחוזי קבע מתחם עונש הולם הנע בין 2 ל-4 שנות מאסר בפועל והשית על הנאשם עונש של 3 שנות מאסר בפועל, מתוכם 6 חודשים של הפעלת מאסר מותנה, לצד עונשים נלווים לרבות פיצוי למתלוננת בסך 5,000 ₪. יצוין, כי דובר בנאשם שצבר לחובתו הרשעות קודמות רבות על אף גילו הצעיר.

ד. בע"פ 7045/12 אלטנאי נתנאל נ' מדינת ישראל (11.03.13) הורשע המערער בהצתת רכב כנקמה בשומר סף שמנע את כניסתו למועדון. בית המשפט המחוזי גזר עליו שנת מאסר בפועל וענישה נלווית. בית המשפט העליון דחה את ערעור המערער על העונש.

ה. בע"פ 4311/12 מילאד סורי נ' מדינת ישראל (8.11.12), נדון עניינו של נאשם בן 20, צעיר נעדר עבר פלילי, אשר הורשע בהצתת רכב על רקע אהבה נכזבת ונדון, בין היתר, למאסר בפועל בן 9 חודשים. על רקע נסיבותיו האישיות בית המשפט העליון הפחית את עונשו לשישה חודשי מאסר בעבודות שירות, זאת בשל עברו הנקי, הבעת חרטה שכללה את פיצוי המתלוננת, והתרשמותו של שירות המבחן, כי איננו בעל דפוסי התנהגות עברייניים.

ו. בע"פ 9427/11 מדינת ישראל נ' אנידג'ר ואח' (16.2.12) נדון ענינם של מי שהציתו משאית של המתלוננת בשל תחרות עסקית בינה לבין מעסיקו של נאשם 1. בית המשפט המחוזי גזר עליהם עונש של שישה חודשי מאסר שירוצו בדרך של עבודות שירות, בנוסף לעונשים נלווים. המאשימה ערערה לבית המשפט העליון על קולת העונש. בית המשפט העליון דחה את הערעור בשל נסיבותיהם האישיות של הנאשמים, עברם הנקי והתסקירים החיוביים.

ז. בת"פ (מחוזי י-ם) 32027-06-20 מדינת ישראל נ' מוחמד סלאימה (02.02.21) נדון עניינו של מי שהורשע בעבירות של ניסיון הצתה וחבלה במזיד לרכב. נקבע מתחם עונש הולם הנע בין 8 ל-20 חודשי מאסר בפועל. הנאשם התקשה לראות את פגיעתו במתלוננים והיה בעל עבר פלילי בעבירות אלימות. שירות המבחן לא בא בהמלצה טיפולית בעניינו, ולכן בית המשפט לא חרג ממתחם העונש ההולם למרות המלצת שירות המבחן, וגזר שמונה חודשי מאסר בפועל. בית המשפט העליון קיבל את הערעור בשל פציעת המערער והפקת הלקחים שלו וגזר עליו שמונה חודשי עבודות שירות.

ח. בת"פ (מחוזי י-ם) 2069-11-19 מדינת ישראל נ' ראם שבתאי (17.10.21) הורשע נאשם בעבירה של הצתה בנסיבות מחמירות. שם דובר בהצתת שלושה רכבים ונזק חמור מאד שנגרם להם, ומנגד התקבל תסקיר חיובי ונאשם היה נעדר עבר פלילי. נקבע מתחם עונש הולם הנע בין 12 ל-36 חודשי מאסר. ברם, לאור תסקיר חיובי ושיקולי שיקום הוטל עונש של 9 חודשי מאסר שירוצו בדרך של עבודות שירות.

ט. בת"פ (מחוזי י-ם) 46248-02-19 מדינת ישראל נ' ליאור לוי (15.11.20) הורשע נאשם בעבירה של הצתה בנסיבות מחמירות. הנאשם היה היוזם והדומיננטי ביותר באירוע, ומנגד עבר תהליך שיקומי משמעותי שעלול להיפגע אם יוטל מאסר בפועל. שם נקבע מתחם עונש הולם הנע בין 12 ל-24 חודשי מאסר, אך בשל תסקיר חיובי ותהליך שיקום הוטל עליו עונש של 9 חודשי מאסר שירוצו בדרך של עבודות שירות.

י. בת"פ 15597-06-15 מדינת ישראל נ' מאהר מיסק (7.11.16), הורשע נאשם בעבירת הצתה, לאחר שהצית רכב באמצעות בנזין ומצת. העבירה בוצע על ידו ללא שותפים. נקבע כי מתחם העונש ההולם נע בין 8 ל-24 חודשי מאסר, ונגזרו עליו 10 חודשי מאסר ועונשים נלווים.

יא. בת"פ 15-05-36188 מדינת ישראל נ' מוחמד אלהור (26.7.16) הנאשם הורשע בעבירות הצתה וחבלה במזיד ברכב לאחר שמיעת ראיות. הנאשם הצטרף לשניים אחרים ויחד הם שרפו שלושה כלי רכב של המתלונן. בית המשפט קבע כי מתחם העונש ההולם נע בין 6 חודשי מאסר שיכול וירוצו בעבודת שירות לבין 15 חודשי מאסר בפועל, והטיל על הנאשם 6 חודשי מאסר שירוצו בעבודות שירות.

יב. בת"פ 14-08-4867 מדינת ישראל נ' דנדקר (20.05.15), הנאשם הורשע בעבירת הצתה לאחר שהודה בעובדות כתב האישום המתוקן. הוא הצית שני כלי רכב. מדובר בנאשם צעיר, ללא עבר פלילי ותסקיר מבחן חיובי. בית המשפט קבע כי מתחם הענישה נע בין 9 ל-36 חודשי מאסר בפועל, והטיל על הנאשם 6 חודשי מאסר שירוצו בעבודות שירות מטעמי שיקום.

יג. בת"פ 11-10-44470 מדינת ישראל נ' סוועאד (1.4.12) הורשע נאשם על פי הודאתו בעבירת הצתה כך שהצית את הרכב של מעסיקו, וזאת על רקע סכסוך על שכר העבודה. מדובר באדם צעיר, נעדר עבר פלילי אשר הודה במיוחס לו וניתן בעניינו תסקיר חיובי. בית המשפט המחוזי השית עליו 6 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות. יד. בת"פ 10-03-9773 מדינת ישראל נ' אזולאי (16.9.13), הורשע הנאשם בהצתת משאית של מתחרה עסקית. בשל הנסיבות המיוחדות בתיק זה, בית המשפט השית על הנאשם, בין היתר, 6 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות. 45. ביחס לפסקי הדין שהפנה אליהם ב"כ המאשימה - בע"פ 2360/12 פלוגי נ' מדינת ישראל (01.08.12) נדחה ערעורו של נאשם בהצתה והפרת הוראה חקוקה, שנגזר עליו עונש של 21 חודשי מאסר בפועל. שם דובר באירוע אחד בעוד שבעניינו מדובר בשלושה אירועים שונים. מנגד, בעניינו הנאשם עבר תהליך ארוך של שיקום. בע"פ 7887/12 מאיר שאול נ' מדינת ישראל (24.04.13) נדחה ערעור של נאשם בהצתת מגרש ונגרם נזק מינורי, נקבע מתחם עונש ההולם הנע בין 2 ל-4 שנים. האירוע בעניינו חמור יותר בשל כך שמדובר בשלושה אירועים שונים ונגרמו נזקים חמורים, אך מנגד גם שם לא מדובר במי שעבר הליך של שיקום כפי שקיים בעניינו. בע"פ 1951/14 באביי מקונן נ' מדינת ישראל (15.02.15) נדחה ערעור של נאשם בעבירת הצתה, נקבע מתחם עונש הנע בין 2.5 ל-4.5 שנות מאסר ונגזרו 30 חודשי מאסר בפועל. גם שם מדובר באירוע אחד ותסקיר שהעריך רמת מסוכנות נמוכה, אולם בעניינו מדובר בתסקיר חיובי יותר וכן במי שעבר הליך ארוך של שיקום, מנגד מדובר בעניינו במקרה של שלושה אירועים חמורים.

46. ביחס לפסקי הדין אליהם הפנה ב"כ הנאשם - בת"פ (מחוזי ת"א) 18-06-20197 מדינת ישראל נ' טומי כהן (28.05.19) הורשע נאשם בעבירת הצתה והיזק בזדון. בת"פ (מחוזי חי') 18-08-32741 מדינת ישראל נ' חסן זיתאוי (19.17.04) הורשע נאשם בעבירת הצתה. בשני המקרים מדובר בנאשמים דנונו למאסר שירוצה בדרך של עבודות שירות בעקבות תסקיר חיובי בשל שיקולי שיקום והם נעדרי עבר פלילי, אך בעניינו מדובר בשלושה מקרים חמורים יותר ובנאשם בעל עבר פלילי.

47. לאחר שבחנתי את הערך החברתי שנפגע כתוצאה מביצוע העבירות במקרה שלפניי, את נסיבות ביצוע העבירות ואת מדיניות הענישה הנהוגה, הגעתי לכלל מסקנה, כי מתחם העונש ההולם את העבירות שלפני נע בין 4 ל-7 שנות בפועל בצירוף עונשים נלווים.

חריגה ממתחם העונש ההולם

48. המחוקק קבע בסעיף 40 לחוק, כי גם במקרה בו מעשה העבירה ומידת אשמו של הנאשם הם בעלי חומרה יתירה, אם הנאשם השתקם, או שיש סיכוי של ממש שישתקם, בנסיבות מיוחדות ויוצאות דופן, יכול בית המשפט לקבוע כי העונש שיוטל על הנאשם יחרוג ממתחם העונש ההולם, וזאת מטעמי שיקום. בשונה משיקולי הגנה על הציבור בסעיף 40ה' לחוק העונשין המאפשרים חריגה שאין בה משום החמרה ניכרת ממתחם העונש ההולם, המחוקק לא הגביל את שיעור החריגה ממתחם העונש ההולם כאשר מדובר בשיקולי שיקום, גם אם מדובר במעשים ובאשם בעלי חומרה יתרה. מכאן, שהמחוקק ראה לנגד עיניו שגם במקרים בהם עקרון ההלימה מחייב הטלת עונש מאסר משמעותי, בנסיבות מיוחדות ויוצאות דופן, שיקולי שיקום יכריעו את הכף, וזאת מבלי לגרוע מחומרת המעשה והעונש ההולם שראוי היה לגזור בגינו.

49. לאחר שנתתי דעתי למכלול השיקולים בעניינינו, ומבלי להקל ראש בנסיבות החמורות של ביצוע העבירות בעניינינו ולנזק שנגרם הן לרכושם והן לנפשם של נפגעי העבירה, אני סבורה כי לא יהיה נכון להטיל על הנאשם עונש מאסר מאחורי סורג ובריח. זאת נוכח נסיבותיו האישיות של הנאשם וחשוב מכך, תהליך השיקום הארוך, הסיזיפי אך המוצלח שעובר הנאשם מזה שלוש שנים, אשר נשא פרי והביאני למסקנה כי חל בענייניו של הנאשם החריג הקבוע בסעיף 40 לחוק. דומה שליחתו למאסר עלולה להשיג לאחור באופן משמעותי את הליך השיקום המוצלח שעבר, ובכך האינטרס הציבורי יצא נפסד, שכן גם הוצאתו של הנאשם ממעגל העבריינות, וכפועל יוצא מניעת עבירות נוספות שהוא עלול היה לעבור, כתוצאה מהתמכרותו, הוא חלק מאינטרס זה (ר' והשווה בע"פ 1534/23 בכר נ' מדינת ישראל (26.7.23)).

50. כאמור, הנאשם עבר הליך טיפולי לא פשוט במשך שלוש שנים, במסגרתו שהה תחילה תקופה של 11 חודשים בקהילה טיפולית "מלכישוע", לאחר מכן עבר להוסטל שיקומי לתקופה של למעלה משנה, ועד היום הוא נמצא בטיפול ביחידה לטיפול בהתמכרויות בעיר רחובות. כתוצאה מהתהליך הטיפולי-שיקומי, הנאשם נגמל מהשימוש בסמים, אשר היה המניע והגורם מרכזי לביצוע העבירות, הראה יכולת התמדה והתמודדות עם הדרישות הטיפוליות, וכן לקח אחריות על מעשיו והביע חרטה עליהם. לקיחת אחריותו של הנאשם באה לידי ביטוי גם בהודאתו בעובדות כתב האישום ללא תיקונו, ובכך חסך את הבאת המתלוננים להעיד. כמו כן הנאשם לא ביצע עבירות נוספות מאז הוגש כתב האישום. שירות המבחן והסובבים אותו ציינו, כי חלו שינויים בדפוסי החשיבה שלו, והוא מנהל כעת אורח חיים נורמטיבי.

51. שקלתי גם כי הנאשם בן 38, מתגורר עם בת זוגו ובתה, ועובד למחייתו. כמו כן, כפי שעולה מתסקיר שירות המבחן, לנאשם נסיבות חיים לא קלות, הכוללות התמודדות מגיל צעיר עם אתגרים שונים הקשורים בעליית משפחתו ארצה, חוויות של יחס גזעני מהחברה וקשיים חברתיים שונים שהביאו אותו להתחבר לחברה שולית כבר בגיל צעיר. לא נעלמו מעיני עברו הפלילי המכביד של הנאשם בעבירות חמורות, וכי ביצע את העבירות דנן זמן קצר לאחר סיום ריצוי מאסר קודם, אולם, כאמור, מצאתי להעדיף שיקולי שיקום.

52. אשר לעקרון אחידות הענישה, לכאורה היה מקום בשל עקרון זה שעונשו של הנאשם שלפניי יעמוד ביחס הולם לעונשים שהוטלו על המעורבים האחרים. עם זאת, נקבע לא אחת שעקרון אחדות הענישה איננו חזות הכול: "עקרון אחידות הענישה הינו עקרון מנחה במשפט הישראלי (ע"פ 169/14 אבל קפלן נ' מדינת ישראל, פסקה 8 והאסמכתאות שם (16.12.2014); ע"פ 2580/14 אבו ליל נ' מדינת ישראל, פסקה 19 והאסמכתאות שם (23.9.2014)). מעקרון זה "נגזרת גם החובה לקיים זיקה הולמת בין עונשיהם של שותפים לאותו מעשה עבירה, כך שמדרג הענישה ביניהם ישקף את חלקם היחסי בעבירות" (ע"פ 6917/13 דניאל טייברג נ' מדינת ישראל, פסקה 9 שיקולי הענישה (שם, פסקה 9; ע"פ 8355/13 פלוני נ' מדינת ישראל (18.11.2014) ועל בית המשפט להתחשב בנסיבות ביצוע העבירה ובנסיבותיו האישיות של העבריין" (ע"פ 1727/14 אבנר מימון נ' מדינת ישראל (6.1.15)).

53. במסגרת ת"פ (מחוזי ים) 39631-12-21 מדינת ישראל נ' יעקב סלמן (6.2.2024) הוטל על אחר 1 עונש של 66 חודשי מאסר בפועל ומאסר מותנה (על עונש זה הוגש ערעור, התלוי ועומד בבית המשפט העליון בהליך ע"פ 2138/24), ועל אחר 2 הוטל עונש של 33 חודשי מאסר. הנאשם שלפניי היה "דומיננטי" במעשים, חלקו יותר משמעותי במקצת שכן הוא זה שצירף את אחר 2 והוביל אותו לרכבים וביחד הציתו את הרכבים פיזית. ביחס לאחר 1 חלקו של הנאשם קטן במקצת שכן אין בינו לבין נפגעי העבירה כל סכסוך, ומעורבותו באירוע היה כשכיר חרב בתמורה לבצע כסף, אל מול האחר 1 שיזם את האירוע ושילם כסף בתמורה לביצוע העבירות. אולם, בניגוד למעורבים האחרים, שלא עברו כל שיקום ועל כן ניתן דגש בעניינם לשיקולי הלימה, הרתעה והגנה על הציבור, הנאשם שלפניי עבר הליך שיקומי-טיפולי משמעותי ושיקומו עלול להיפגע אם יוטל עליו עונש של מאסר בפועל.

54. אשר על כן, הגעתי לכלל מסקנה כי הליך השיקום המשמעותי שעבר הנאשם מצדיק בנסיבות העניין חריגה לקולה ממתחם העונש ההולם, כך שהנאשם ירצה את עונש המאסר בדרך של עבודות שירות לתקופה מקסימלית ולא ינכו ימי מעצרו. בנוסף, לצד ענישה מרתיעה צופה פני עתיד, יוטל על הנאשם צו מבחן, על מנת שימשיך בהליך הטיפול, ואם יכשל חלילה, הרי שהצו יופקע וניתן יהיה למצות עמו את מלוא חומרת הדין ולתת משקל מלא לשיקולי הלימה, הרתעה והגנה על הציבור.

55. לפיכך, אני משיתה על הנאשם את העונשים כדלהלן:

א. 9 חודשי מאסר שירוצו בדרך של עבודות שירות בבית העלמין ברחובות החל מיום 30.7.24. הנאשם מוזהר, כי אם לא יעמוד בתנאי השירות הוא עלול לרצות עונש זה במאסר ממש.

ב. 18 חודשי מאסר. הנאשם לא ירצה עונש זה אלא אם יבצע בתוך שלוש שנים מהיום על כל עבירת הצתה או עבירת רכוש מסוג פשע.

ג. 6 חודשי מאסר. הנאשם לא ירצה עונש זה אלא אם יבצע בתוך שלוש שנים מהיום על כל עבירת רכוש מסוג עוון.

ד. פיצו בסך ₪ 7,500 לכל אחד מנפגעי העבירה, קרי מר יהושוע גונן ומר בר עוז. הפיצוי ישולם בעשרה תשלומים שווים ורצופים החל מיום 1.8.24.

ה. צו מבחן למשך שנה מהיום. הנאשם מוזהר, כי אם לא ימלא אחר צו המבחן עונשו ייגזר מחדש. זכות ערעור לבית המשפט העליון תוך 45 יום מהיום.

המזכירות תשלח את גזר הדין לשירות המבחן ולממונה על עבודות השירות. ניתן היום, ד' סיוון תשפ"ד, 10 יוני 2024, במעמד ב"כ הצדדים והנאשם.